

PRINUDNI BRAK

MOJ
BRAK,
MOJ
IZBOR!

BRUXELLES POUVOIRS LOCAUX
BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN

SERVICE PUBLIC RÉGIONAL DE BRUXELLES
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

DA LI SE OSEĆATE
ZBUNJENO,
ILI MOŽDA
IZGUBLJENO I
USAMLJENO?

DA LI IMATE
PITANJA?
NE ZNATE ŠTA
DA RADITE?

DA LI ČUJETE
RAZGOVORE ILI
PLANOVE O SVOM
VENČANJU?

> Ova brošura je napisana iz ženske perspektive, jer su devojke i mlade žene primarne žrtve prisilnih brakova. Međutim, muškarci i pripadnici rodnih manjina takođe mogu biti prinuđeni da zaključe brak protiv svoje volje. Informacije sadržane u ovoj brošuri mogu biti korisne svima.

SADRŽAJ

I. ŠTA MOŽETE DA NAPRAVITE AKO PREMA VAMA NEKO VRŠI PRINUDU DA STUPITE U BRAK?.....	5
A. Građanski brak u Belgiji	5
B. Zaključenje braka u inostranstvu	8
C. Konfiskacija ličnih isprava.....	9
D. Boravišna dozvola zasnovana na braku	10
II. BRAK	15
III. PRINUDNI BRAKOVI.....	17
A. Prinudni brak: oblik rodnog nasilja.....	20
B. Razlozi kojima se opravdava prinudni brak.....	22
C. Koje su posledice prinudnog braka?.....	28
IV. ZNAKOVI UPOZORENJA PRE MOGUĆEG BRAKA.....	31
V. ZAKLJUČAK.....	37

I.

ŠTA MOŽETE DA NAPRAVITE AKO PREMA VAMA NEKO VRŠI PRINUDU DA STUPITE U BRAK?

A. GRAĐANSKI BRAK U BELGIJI

Lica koja žele da stupe u brak moraju da matičaru podnesu izjavu o toj svojoj nameri **najmanje 14 dana pre dana venčanja**. *Do dana venčanja, prigovor vezan za zaključenje braka mogu da podnesu* ili lica koja nameravaju da stupe u brak, ili njihovi roditelji, ili dede/babe (ili pradede/prababe), ili određeni krvni srodnici po pobočnoj liniji (brat/sestra, brat/sestra od tetke/strica itd.) ako roditelji ili dede/babe nisu živi.¹ Za podnošenje tog prigovora mora da bude naveden razlog.

Brak se svečano zaključuje u prisustvu gradonačelnika ili matičara u distriktu u kojem je podneta izjava o nameri stupanja u brak. Zaključenje braka ne može da se obavi pre isteka perioda od 14 dana i posle isteka perioda od šest meseci nakon podnošenja izjave.

Prilikom zaključenja braka, matičar pojedinačno pita lica koja zaključuju brak **da li žele da stupe u brak sa drugim licem kao bračnim drugom**. Matičar tada izrađuje venčani list i predaje mladencima bračni omot spisa u kojem će se čuvati evidencija o, na primer, deci rođenoj u braku i, eventualno, parohiji u kojoj će se obaviti verski obred venčanja. Više informacija možete pronaći na veb-sajtu Belgium.be.²

---

1 <https://www.actualitesdroitbelge.be/droit-de-la-famille/mariage/le-mariage/la-celebration-du-mariage>

2 <https://www.belgium.be/en/family/marriage/formalities>

Gradonačelniku, matičaru i zaposlenima u matičnoj službi je poznato da može da dođe do prinudnih brakova i da se takvi slučajevi dešavaju. Pošto su prinudni brakovi protivzakoniti, ovi službenici će nastojati da uoče znakove koji ukazuju na to da se brak zaključuje protiv volje jednog ili oba potencijalna supružnika i moći će da spreče takvo zaključenje braka.

Tokom podnošenja izjave o nameri stupanja u brak:

Verovatno će neko biti sa vama, tako da je najbolje da pronađete način da o tom problemu razgovarate nasamo sa licem zaposlenim u matičnoj službi. Matična služba će moći da spreči zaključenje braka, na primer proverom u zadnji čas kojom se utvrđuje da neki dokument nije važeći, ili sličnom radnjom.

Ako ne možete nasamo da razgovarate sa licem zaposlenim u matičnoj službi, treba da upotrebite govor tela kako biste izrazili svoju nespornost da stupite u brak: nemojte da se smežete, držite glavu pognutu, izbegavajte kontakt očima. Postoje mnogi načini gestikulacije koji skreću pažnju na moguće postojanje prinude. Takođe trebate pogledom, pokretima glave ili diskretnom gestikulacijom rukama da pokušate da prenesete poruku.

Tokom perioda između davanja izjave i stvarnog datuma venčanja:

Imate na raspolaganju 14 dana da dođete sami u matičnu službu i podnesete prigovor vezan za zaključenje braka.

Tokom venčanja:

Biće veoma teško da to napravite, zbog ljudi koji će biti oko vas, ali još uvek možete da podnesete prigovor vezan za zaključenje braka pre nego što sa budućim supružnikom razmenite zavete.

Nakon venčanja :

Možete da podnesete zahtev za poništenje braka ako je zaključenjem braka prekršen zakon Belgije.

Za razliku od razvoda, poništenjem braka se brišu svi službeni tragovi braka, kao da brak nikad nije ni bio zaključen.

Međutim, za poništenje braka će biti potrebno da u potpunosti dokažete da je brak zaključen pod prinudom (neophodno je da čuvate sve dokaze, dokumente, e-mail poruke, SMS poruke, fotografije itd.). To je prilično težak pravni postupak, ali možete da dobijete pomoć.

B. ZAKLJUČENJE BRAKA U INOSTRANSTVU

Da li vaša porodica planira put u inostranstvo, a vi se bojite da ćete biti prinuđeni da stupite u brak?

Razgovarajte o svojim bojaznima sa specijalnom agencijom za podršku koja će vam pomoći (njihovi podaci za kontakt se nalaze na strani 10). Takođe treba da o svojoj zabrinutosti da nećete moći da se vratite u Belgiju razgovarate sa osobom koju poznajete i kojoj verujete.

Zatim vi i ljudi koji vam pružaju pomoć treba da odlučite da li oni treba da se obrate organima vlasti kako bi vas pronašli, ako se ne vratite do određenog datuma.

VAŽNO: Ljudima koji vam pomažu takođe dajte kopije dokumenata, ličnih isprava i druge informacije vezane za:

- > putovanje: datumi i vreme odlaska i povratka, broj leta, broj karte itd.;
- > boravak: adresa - kao referencu navedite ljude koji putuju sa vama i ljude koji žive na toj adresi (ime, prezime, adresa itd.);
- > bilo koja planirana proslava/ceremonija: datum i mesto održavanja;
- > bliski prijatelji i rođaci: podaci za kontakt onih koji se još uvek nalaze u Belgiji.

C. KONFISKACIJA LIČNIH ISPRAVA

Nalazite se u inostranstvu i vaše isprave su konfiskovane:

- > ako ste Belgijanac/Belgijanka, kontaktirajte najbližu belgijsku ambasadu/belgijski konzulat³. Oni vam mogu izdati „laissez-passer“ ispravu koja će vam omogućiti da se vratite u Belgiju. Pronađite i naučite napamet adresu i broj telefona belgijske ambasade/belgijskog konzulata (u zavisnosti od države u kojoj se nalazite);
- > ako niste Belgijanac/Belgijanka, treba da se obratite policiji i da prijavite krađu/gubitak isprava. Takođe treba da kontaktirate svoj lokalni distrikt u Belgiji i da od njih zatražite da belgijskoj ambasadi/belgijskom konzulatu u državi u kojoj se nalazite pošalju vašu potvrdu o boravištu. Od belgijske ambasade/belgijskog konzulata takođe možete da zatražite izdavanje novog nacionalnog pasoša ili vize za povratak. Pronađite i naučite napamet adresu i broj telefona belgijske ambasade/belgijskog konzulata (u zavisnosti od države u kojoj se nalazite).

---

³ https://diplomatie.belgium.be/fr/Services/Ambassades_et_consulats/ambassades_et_consulats_belges_a_l_etranger

D. BORAVIŠNA DOZVOLA ZASNOVANA NA BRAKU

Ako je vaša boravišna dozvola zasnovana na vašem braku, moraćete da kontaktirate posebno udruženje za podršku čiji će članovi moći da sa vama razgovaraju o svim mogućim rešenjima. Ovo su njihove adrese:

Sve ove usluge su besplatne i poverljive

Podaci za kontakt službi za podršku u regionu Brisela

Réseau Mariage et Migration **[Mreža za brak i migracije]**

Rue de l'Alliance 20
1210 Brussels
02/241.91.45
info@mariagemigration.org
<http://www.mariagemigration.org/>

La Voix Des Femmes **[Glas žena]**

Rue de l'Alliance 20
1210 Saint-Josse
02/218.77.87
lvdf@lavoixdesfemmes.org
<https://lavoixdesfemmes.org/>

EXIL [EGZIL]

Avenue de la Couronne 282
1050 Brussels
02/534.53.30 - info@exil.be
<https://www.guidesocial.be/exilasbl/>

Policija: Jedinica za brakove **zaključene pod prinudom**

02/249.25.33
cmfzonebruno@gmail.com

Planning Marolles

Rue de la Roue 21
1000 Brussels
02/511.29.90
planningmarolles@skynet.be
<http://planningmarolles.be/index.php/fr/>

Ako ste bili žrtva ili ako ste **izloženi riziku od sakaćenja** **ženskih genitalija:**

GAMS Belgium

Rue Gabrielle Petit 6
1080 Molenbeek-Saint-Jean
02/219.43.40
info@gams.be
<http://gams.be/>

Intact ASBL

Rue des Palais 154
1030 Brussels
02/539.02.04
contact@intact-association.org
<https://www.intact-association.org/>

Ako ste bili žrtva ili ako ste izloženi riziku od zlostavljanja:

Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales [Centar za prevenciju zlostavljanja supružnika i zlostavljanja u porodici]

Boulevard de l'Abattoir 27-28
1000 Brussels - 02/539.27.44
violences.familiales@misc.
irisnet.be
<https://www.ecouteviolencesconjugales.be/>

—
Centre de Prise en charge des Violences Sexuelles [Centar za žrtve seksualnog zlostavljanja]

CHU Saint-Pierre

Rue Haute 322 - 1000 Brussels
02/535.47.14 - 02/535.45.42
CPVS@stpierre-bru.be
24 sata 7 dana u nedelji
<https://www.stpierre-bru.be/fr/services-medicaux/gynecologie-obstetrique/320-rue-haute-1/centre-de-prise-en-charge-des-violences-sexuelles-1>

**Za maloletna lica:
SOS enfants-ULB
[Dečji SOS - ULB]**

CHU Saint-Pierre

Rue Haute 322
1000 Brussels
02/535.34.25
sosulb@ulb.ac.be
<https://sos-enfants.ulb.ac.be/>

Telefonske linije za pomoć (besplatni telefonski pozivi):

Réseau Mariage et Migration: 0800/90.901

PONEDELJAK, UTORAK, PETAK 10:00 - 16:00

SREDA, ČETVRTAK 10:00 - 13:00

Linija za pomoć u slučaju zlostavljanja

od strane supružnika: 0800/30.030 (24/7)

Linija za pomoć za decu: 103 (24/7)

Opšta telefonska linija za pomoć 107 (24/7)

Linija za pomoć za omladinu: 078/15.44.22 (24/7)

Brojevi za hitne slučajeve (besplatni telefonski pozivi):

Policija: 101 za hitne slučajeve u Belgiji.

Službe za hitne slučajeve: 112 za hitne slučajeve ili napade, broj se koristi širom Evrope.

112 BE: Aplikacija za pametni telefon Dostupan je chat
<https://www.112.be/fr/app>

Veb-sajtovi :

<http://monmariagemappartient.be>

<https://mariages-forces.be/le-mariage-force/>

<https://www.ecouteviolencesconjugales.be/>

<https://www.we-access.eu/fr> (Prikazuje celu Evropu, ali možete zumirati Brisel)

II.

BRAK

Brak je svečani čin u kojem heteroseksualni ili istopolni par formira zajednicu života. To je snažna posvećenost koja postoji između dvoje ljudi i, danas u našem društvu, brak je sinonim za ljubav i slobodnu volju (što definitivno nije bio slučaj u prošlosti!).

U Belgiji, ako dvoje ljudi žele da stupe u brak jedno s drugim, moraju:

- > da budu stari najmanje 18 godina;
- > da ne budu u krvnom srodstvu jedno sa drugim (braća/sestre, braća/sestre of tetke/strica itd.);
- > da budu neoženjeni muškarci ili neudate žene (protivzakonito je biti u braku sa više od jedne osobe);
- > da daju svoj **slobodan i informisan pristanak**.

Građanski brak je *obavezan* i on se zaključuje u opštini prebivališta.

Bilo koji verski ili tradicionalni obred je *opcionalan* i treba da se obavi samo nakon zaključenja građanskog braka, ali **ne proizvodi nikakva pravna dejstva**.

Postoji nekoliko vrsta brakova: brak iz ljubavi, brak zbog pogodnosti (radi pribavljanja neke koristi, moguće u zamenu za plaćanje), lažni brak (jedan partner nije iskren i u interesu mu je samo nastanjivanje u državi), verski ili tradicionalni brak, ugovoreni brak (o kojem odlučuje porodica, ali supružnici mogu da se usprotive ili odbiju stupanje u brak), brak maloletnika (pre navršenih 18 godina života), prinudni brak (bez slobodnog pristanka jednog od budućih supružnika).

III.

PRINUDNI BRAKOVİ

*„Ne postoji brak [...] kada je zaključen bez slobodnog pristanka oba buduća supružnika ili kada je pristanak najmanje jednog od budućih supružnika pribavljen putem pretnje ili nasilja.“
(Član 146 B belgijskog Građanskog zakonika).*

Pristanak znači davanje vaše saglasnosti.

Jedan od uslova za brak je to da pristanak mora da bude slobodan i informisan: pre donošenja odluke, „sve neophodne informacije moraju da budu dobijene i pravilno shvaćene, uz vreme za razmišljanje o odluci bez uticaja bilo kojeg drugog lica“ (Amnesty Jeunes – 2020.).

Brak bez pristanka je prinudni brak; takav brak je zakonom zabranjen. „Ko drugo lice prinudi na zaključenje braka kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri meseca do najviše pet godina i novčanom kaznom u iznosu od 250 evra do 5.000 evra. Učiniac će se za pokušaj kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje dva meseca do najviše tri godine i novčanom kaznom u iznosu od 125 evra do 2.500 evra.“⁴

---

⁴ Član 391 E belgijskog Krivičnog zakonika

>> *Da li ste stvarno dali svoj pristanak?* Ovo su neka pitanja koja će vam pomoći da na to odgovorite:

- 1. Da li je vaš pristanak bio **dobrovoljan**? Da li vi lično želite da stupite u brak sa tim drugim licem?*
- 2. Da li su vaši roditelji ili budući supružnik proverili da li je vaš pristanak bio **nedvosmislen**? Ne **usuditi se reći „ne“** ne znači „da“.*
- 3. Jeste li bili u **poziciji da date pun pristanak**? Jeste li imali sve neophodne informacije i vreme za razmišljanje o njima bez stresa ili pritiska?*
- 4. Da li vam je bilo dato vreme i mogućnost da date svoj pristanak na svakom koraku? Pristajanje na upoznavanje sa mladićem ne znači pristajanje na stupanje u brak sa njim, niti predstavlja obavezu da stupite u brak sa njim.*
- 5. Pristanak može da se **povuče** – možete da se predomislite i da na kraju odlučite da kažete „ne“.*

U prinudnom braku, pristanak mlade žene se zanemaruje.

Događalo se da devojka ili mlada žena misli da odlazi na obično porodično okupljanje, a taj događaj je, u stvari, bio organizovan kao proslava *njenog venčanja*.

Neke devojke ili mlade žene čak nisu ni bile svesne da su stupile u brak – bile su zastrašivane, ucenjivane, ili im se dešavalo nešto i gore od toga, ali od njih nikad nije bio zatražen njihov pristanak, **to su bili prinudni brakovi**.

A. PRINUDNI BRAK: OBLIK RODNOG NASILJA

Žene u mnogo više slučajeva sklapaju brak pod prinudom nego muškarci, što pokazuje da je to jedan oblik *rodnog nasilja*.

Rod određenog lica određuje ulogu, ponašanje i društvene kontakte koje društvo smatra odgovarajućim za muškarce i žene (rod je društveni konstrukt).

Rodno nasilje je specifično usmereno na određeno lice zbog *njegovog pola* (biološke razlike između žena i muškaraca) i njegove očekivane uloge u društvu (*rodni stereotipi*).

Neki stereotipi koji se odnose na devojke podrazumevaju da one budu lepe, poslušne, da se brinu o drugima itd. Dok mladići treba da budu snažni, da nikada ne plaču, da budu nadmoćni...

Zašto se pravi razlika između mladića i devojaka?

Društvo dodeljuje različite uloge mladićima i devojka od trenutka njihovog rođenja; uloge kojih oni treba da se pridržavaju. Od te početne tačke, odnos između muškaraca i žena ne može da bude ravnopravan. Vidimo *odnos zasnovan na moći*, koji muškarce postavlja iznad žena i koji se naziva *patrijarhalnim odnosom*.

Čak i danas, neke porodice i zajednice ženama i devojkama dodeljuju niži status, smatrajući da je nezamislivo da one budu slobodne i nezavisne. Njima je potreban muškarac koji će ih nadgledati, pa bio to otac ili suprug.

Ta rodna neravnopravnost se manifestuje u *posledicama* prinudnog braka. U zavisnosti od roda nekog lica, brak ima različite efekte: muškarac će da zadrži svoju slobodu, neće mu se zamerati ako bude imao izvanbračne odnose, neće trpeti seksualno zlostavljanje, neće morati da se suoči sa neželjenom trudnoćom...

Međutim... Vi imate ista prava kao i mladići!

B. RAZLOZI KOJIMA SE OPRAVDAVA PRINUDNI BRAK⁵

Porodice i zajednice koje praktikuju zaključivanje prinudnih brakova to rade uglavnom zbog svoj socijalnog, kulturološkog ili ekonomskog konteksta. Iako ponekad izgleda da se to radi u dobroj nameri (da bi se ćerka zaštitila, ili da bi se obezbedila njena budućnost, da bi se očuvale porodične veze itd.), taj čin nju na kraju sprečava da odraste i sazri. Zrelo doba i nezavisnost su uklonjeni iz njenog dosega.

Očuvanje nećijih korena, poštovanje tradicije ili religije

U imigrantskim zajednicama, neke porodice mogu da smatraju prinudni brak zaključen između pripadnika iste kulture ili grupe načinom da se zaštite od spoljnog sveta i da očuvaju veze sa svojom državom porekla. Na taj način, porodice osećaju da ostaju verne tradiciji države porekla, iako se ponekad ta tradicija dovodi u pitanje u istoj toj državi porekla.

Želja da se očuva i prenese tradicija ne može da opravda nasilje koje se vrši zaključivanjem braka protiv vaše volje!

⁵ Izvor: Izveštaj o praksi zaključivanja prinudnih brakova u Kanadi: Intervjui sa radnicima na terenu. Eksploratorno istraživanje sprovedeno u Montrealu i Torontu 2008. godine. Naïma Bendriss

Uspostavljanje saveza između porodica

Prinudni brak može da bude način da se potvrdi obećani savez sa drugom porodicom u istoj zajednici.

Taj brak može ili da bude način na koji roditelji obezbeđuju bolji život za svoju ćerku, ili da omogući da dve porodice učvrste svoje veze u zajednici.

Ako su supružnici na neki način u krvnom srodstvu, to može da bude upotrebljeno da se materijalno bogatstvo zadrži u porodici.

Iako je materijalna sigurnost neophodna za sve porodice, ona ne može da se obezbeđuje narušavanjem vaših interesa i dostojanstva!

Očuvanje ili vraćanje porodične časti

Čast predstavlja ugled i poštovanje koje osoba uživa kada se ponaša na dostojan i zaslužan način, u skladu sa brojnim pravilima uspostavljenih u zajednici ili društvu. Čast je sinonim za reputaciju i dostojanstvo. Pojmovi suprotni pojmu časti su sramota, beščašće, gubitak obraza itd.

U nekim zajednicama se devojke moraju pridržavati niza pravila da bi ih se smatralo devojkaama koje poštuju same sebe: moraju da budu poslušne, da se oblače na određeni način, da se ne družu sa mladićima, da ostanu nevine do prve bračne noći, da budu dobre žene i dobre majke itd.

Ako se mlada žena ne pridržava bilo kojeg od ovih pravila, na nju se može gledati kao na izvor sramote za njenu porodicu. Tada se koristi brak da bi se očuvala ili povratila porodična čast.

„Neizvršavanje te dužnosti može da ugrozi same temelje porodičnih veza, a osobe koje izbegavaju tu dužnost se izlažu riziku da budu izopštene iz zajednice.“⁶

Ta praksa spada u područje **nasilja vezanog za čast**: nasilno ponašanje kojem pribegnu jedan ili više članova zajednice protiv osobe na koju se gleda kao izvor sramote za porodicu, koje može da se proširi na širu zajednicu. Takvo nasilje može da završi čak i ubistvom.

---

⁶ Izvor: Izveštaj o praksi zaključivanja prinudnih brakova u Kanadi: Intervjui sa radnicima na terenu. Eksploratorno istraživanje sprovedeno u Montrealu i Torontu 2008. godine. Naïma Bendriss p.12

Međusobno poštovanje koje svaka osoba pokazuje prema drugoj osobi, bez obzira na dob ili pol, zar to nije časnije od svaljivanja celokupne časti porodice samo na vaša pleća?

Rešavanje slučajeva trudnoće izvan braka

Neke kulture daju veliku težinu konceptu nevinosti mlade žene; to simbolizuje čast i čistoću mlade žene i, posredno, čast i čistoću porodice i zajednice.

Međutim, briga koja se posvećuje očuvanju nevinosti se odnosi *samo* na ćerke. Još jednom, rodni stereotipi i muška dominacija pokazuju svoja ružna lica: sin koji izgubi nevinost izvan braka se uopšte ne stigmatizuje.

Shodno tome, roditelji mogu da prinude svoju ćerku da se uda za oca deteta začetog izvan braka kako bi „povratili“ čast i reputaciju porodice.

**Gubitak nevinosti ili začeće deteta je vaša briga.
To ne može da opravda prinudu da stupite u brak!**

Kontrola ćerkine seksualnosti

Kao rezultat tog straha od trudnoće izvan braka ili gubitka nevinosti njihove ćerke, neki roditelji udaju svoje ćerke dok su još veoma mlade. Takav brak, koji se navodno zaključuje radi održanja njihove reputacije, omogućava roditeljima da kontrolišu seksualnost svoje ćerke i da održe patrijarhalnu moć nad njom.

Još jedan aspekt pridržavanja rodni stereotipa se očituje u tome što roditelji smatraju nezamislivim da imaju dete čiji rodni identitet ne odgovara njegovom polu (kao što je to slučaj kod transrodnih osoba), ili čija seksualna orijentacija nije potpuno heteroseksualna (na primer, homoseksualne ili biseksualne osobe). Tada se pribegava prisilnom braku kako bi se *povratila* čast porodice i „*izlečila homoseksualnost*“ – što je nemoguće, jer homoseksualnost nije bolest, već prirodna seksualna i/ili romantična privlačnost između osoba istog pola, nešto što se ne može kontrolisati.

Vaše romantične veze, vaša seksualnost, vaša seksualna orijentacija... su vaša stvar!

Zaštita „maloletne“ ćerke

Ćerke se u nekim porodicama i zajednicama smatraju decom tokom celokupnog njihovog života. Neko treba da ih zaštiti i da deluje u njihovo ime, *za njihovo sopstveno dobro...*

Brak predstavlja sredstvo da se njihove ćerke smeste u bezbedno i zaštićeno okruženje, posebno ako je suprug iz iste porodice ili zajednice.

U stvari, roditelji su oni koji, putem svojih strepnji, sprečavaju razvoj svoje ćerke, oduzimajući joj sredstva pomoću kojih može da nauči kako da se brine sama o sebi.

Vi ste isto onoliko sposobni da se brinete o sebi kao i bilo koji mladić ako vam se pruži prilika da delujete u svoje sopstveno ime!

C. KOJE SU POSLEDICE PRINUDNOG BRAKA?

Stupanje u brak pod prinudom može da ima reperkusije na fizičko i mentalno zdravlje osobe, kao što su ⁷:

PRE BRAKA

Porodični i društveni pritisci

Pojačan nadzor i kontrola

Ucenjivanje, zastrašivanje, uvrede

Ograničenja

(izlazaka, korišćenja mobilnog telefona, novca, hrane, ličnih dokumenata, ograničenje kretanja itd.)

Zabrana pohađanja škole

Izolacija, usamljenost

Svi oblici nasilja

(verbalno, fizičko, psihološko itd.),
pretnje smrću

Hirurški postupak rekonstrukcije himena radi dokazivanja nevinosti, što dovodi do zdravstvenih problema, mogućih infekcija, uticaja na seksualnost...

Ambivalentnost, odanost, unutrašnji konflikt, osećaj izdaje, gubitak kontrole nad ponašanjem, gubitak samopouzdanja i poverenja u ljude

⁷ Izvor: GAMS Belgium, *Mariage forcé et asile – Fiche spécifique 2*, GBV & Asylum – Learn & act, Brussels, 2019.

NAKON ZAKLJUČENJA BRAKA

Prinudni ili nezaštićeni seksualni odnosi (t.j. silovanje):

Neželjena trudnoća

Svi oblici nasilja

(verbalno, fizičko, psihološko itd.)

Pojačan nadzor i kontrola

Prinudno napuštanje školovanja/obuke/posla - radi brige o deci, obavljanja kućnih poslova, brige o tazbini

Gubitak slobode, gubitak socijalne i ekonomske nezavisnosti

Poremećaji prehrane, poremećaji sna

Osećaj posramljenosti, nisko samouvažavanje i samopoštovanje, gađenje, anksioznost

Depresija, samopovređivanje, misli o samoubistvu

IV.

ZNAKOVI UPOZORENJA PRE MOGUĆEG BRAKA

Kada uđete u adolescentnu dob, možete da uočite određene detalje koji izgledaju trivijalno, ali, u stvari, treba da vas upozore:

- > u vezi ste sa osobom koja pripada kulturi/religiji različitoj od vaše. Vaši roditelji se tome protive, a protive se i vašem načinu razmišljanja i oblačenja;
- > imate muške prijatelje i vaši roditelji se brinu o tome „šta će komšije da kažu“;
- > vaša porodica kontroliše vaše izlaske i ljude koji vas posećuju, posebno ako su u te posete uključeni mladići – i sada morate uvek biti u pratnji nekog člana porodice;
- > članovi vaše porodice razgovaraju sa vama i pokazuju vam fotografije mladića za koje bi želeli da ih upoznate ili kojima bi želeli da pokažu vaše fotografije itd.;
- > imate rođenu sestru ili sestru od tetke/strica koja se već udala na taj način, možda ste joj čak i bili na venčanju;
- > vaša porodica planira da provede godišnji odmor u zemlji porekla vaših roditelja; Vi želite da idete, ali, istovremeno, izgleda vam da nešto kriju od vas. Oni razgovaraju o proslavi, ali vi ne znate kome je ta proslava namenjena niti zašto se održava;
- > možda su vam članovi porodice oduzeli mobilni telefon ili kompjuter, što vam otežava da razgovarate sa ljudima izvan svoje porodice;

- > vaša porodica vam zabranjuje da viđate neke prijatelje koji „nisu dovoljno dobri za vas“, ne možete da idete na školske izlete ili više uopšte ne možete da idete u školu;
- > vaša porodica nepokolebljivo tvrdi da je brak važan za vašu budućnost. Vaša ljubav i odanost koje osećate prema njima mogu da se upotrebe da bi vas se sprečilo da odbijete da se udate;
- > članovi vaše porodice vam prete i/ili vas tuku ako odbijete da se udate (ne možete da izlazite, oduzeli su vam telefon, uskraćuju vam hranu i slobodu, zlostavljaju vas, ograničavaju vam kretanje itd.);
- > zlostavljanje može biti fizičko (šamari, udarci nogom), psihološko (pritisak, emocionalna ucena), verbalno (vikanje, uvrede) i čak materijalno i administrativno (nedavanje džeparca, oduzimanje mobilnog telefona i ličnih dokumenata);

Protiv vas istovremeno može da bude upotrebljeno nekoliko oblika nasilja.

U svim takvim slučajevima, ako imate određene sumnje, to je zbog činjenice da nešto nije u redu. Biće potrebno da brzo reagujete, jer će prinudni brak imati ozbiljne reperkusije po vas!

Kada ste suočeni sa planiranim prinudnim brakom, normalno je da se osećate izgubljeno i uplašeno, da ne znate šta da radite, kako da reagujete. Štaviše, protivljenje odluci vaše porodice je veoma teško: ljubav koju osećate prema svojim roditeljima i krvne veze su izuzetno snažni. Takođe je veoma zastrašujuće zakoračiti u nepoznato i pronaći snagu i hrabrost za preuzimanje kontrole nad svojim životom.

Ali, silazak sa tog puta koji vodi u prinudni brak zahteva preuzimanje takvog rizika, jer je izbegavanje gorenavedenih ozbiljnih posledica od ključne važnosti.

Prva stvar koju treba da uradite je da delujete, da ne ostanete sami i da razgovarate sa nekim izvan vaše porodice. Zatim, što je pre moguće treba da kontaktirate jedno od specijalnih udruženja za podršku (podaci za kontakt su navedeni na strani 10).

U tim udruženjima postoje profesionalni timovi koji mogu da pruže psihološku, pravnu, socijalnu i drugu pomoć i podršku mladim devojkama i ženama, **POTPUNO BESPLATNO.**

Zatražiti pomoć nije lako, posebno ako ne znamo kako ti profesionalni pomagači rade. Ali, budite uvereni u sledeće:

- > Svaki sastanak sa službom za podršku će biti čuvan u tajnosti, za njega neće saznati vaši roditelji i porodica i ništa što kažete neće im biti preneto. Tim ima obavezu čuvanja profesionalne tajne i ne može da vašoj porodici otkrije ništa što kažete;
- > Možete na sastanak da dovedete nekog kome verujete (nastavnika, prijatelja, člana psihološko-medicinsko-socijalnog centra u vašoj školi itd.);
- > Bićete srdačno dočekani, bez ikakvih predrasuda. Tim vam stoji na raspolaganju i članovi tima će vas slušati dok budete govorili o vašim strahovima i potrebama, ostavljajući vam vreme za to, ali poštujući vaše odluke.
- > Biće vam pruženi saveti i pomoć u pogledu vaših sledećih koraka, u skladu sa vašom situacijom, na primer, pravna pomoć u ostvarivanju vaših prava, ili pomoć u podnošenju zahteva za pružanje finansijske pomoći i smeštaja;
- > U hitnom slučaju, bićete smešteni u sigurnu kuću dok se za vas ne nađe dugoročno rešenje. Ta adresa će biti čuvana u tajnosti radi vaše bezbednosti.

Od ključne važnosti je da donesete kopije svih vaših ličnih dokumenta kada budete posećivali ovu službu.

Ti dokumenti će biti potrebni za administrativne postupke, ostvarivanje vaših prava, podnošenje zahteva za pružanje pomoći... Važno je da imate pristup tim dokumentima.

V.

ZAKLJUČAK

Protivljenje volji svoje porodice i preuzimanje kontrole nad svojim životom je verovatno najteža i najbolnija odluka koju neko može da donese. To zahteva ogromnu hrabrost. Ali, vi niste sami i na svakom koraku ćete pronaći podršku koja vam je potrebna.

NEMOJTE
OSTATI SAMI,
**POMOĆ VAM JE
DOSTUPNA!**

BIBLIOGRAFIJA

- > Amnesty Jeunes, Définition du consentement, la notion de consentement, 2020.
- > Fondation Roi Baudouin, *Temps des vacances: temps de mariage?* Brussels, 2008.
- > GAMS Belgium, *Mariage forcé et asile – Fiche spécifique 2*, GBV & Asylum – Learn & act, Bruxelles, 2019.
- > Maison Plurielle ASBL, COLLOQUE INTERNATIONAL SUR LES MARIAGES FORCÉS ET VIOLENCES LIÉES À L'HONNEUR. *Réalités et contraintes de terrain: ambivalence et danger de la médiation familiale*, Charleroi, 2017.
- > Maison Plurielle ASBL, *Mariage forcé et violences liées à l'honneur: quel accompagnement?* Charleroi, 2019.
- > Maison Plurielle ASBL, *Projet Pédagogique de sensibilisation sur le Mariage Forcé*, Charleroi, 2020.

- > Ministère de la Communauté française, *Mariage choisi, mariage subi: quels enjeux pour les jeunes?* Faits & Gestes n°15, 2004.
- > Jedinica za brakove zaključene pod prinudom, *Multiagencijske smernice za praksu : Postupanje u slučajevima prinudnih brakova*, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2014.
- > Institut pour l'égalité des Femmes et des Hommes, *Définitions du mariage de complaisance, mariage forcé, mariage précoce, mariage gris en mariage arrangé*, Brussels, no date.
- > Institut pour l'égalité des Femmes et des Hommes, *Mariage forcé? Guide à l'usage des professionnel.le.s*, Brussels, 2015.
- > UNICEF, *Sprečavanje prakse zaključivanja dečjih brakova: Napredak i izgledi*, 2014.

BELEŠKE

BELEŠKE

BELEŠKE

BELEŠKE

BELEŠKE

Ova brošura je izrađena na inicijativu Državnog sekretara za jednake mogućnosti, Nawal Ben Hamou, u sklopu briselskog programa za sprečavanje nasilja nad ženama, „STOP NASILJU“.

Glavni urednik:

Rochdi Khabazi

Izvršni direktor

Bruxelles Pouvoirs locaux

Place Saint-Lazare 2

1035 Bruxelles

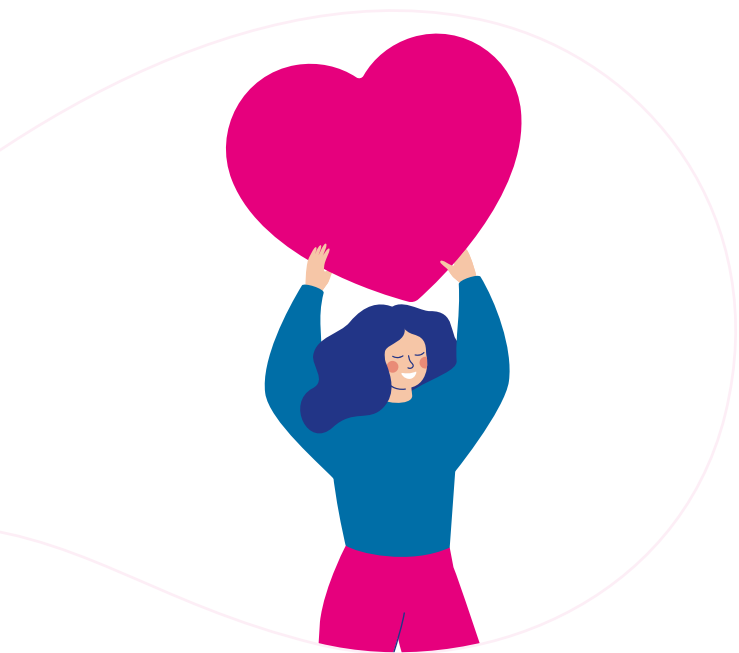
www.pouvoirs-locaux.brussels

Grafički prikazi:

www.trinome.be

Cette publication a été imprimée à l'aide d'encre végétales sur papier répondant au label FSC mix

Od vremena kada ste ušli u adolescentnu dob slušate svoje roditelje kako planiraju vaše venčanje.

Taj brak ih čini izuzetno ponosnim, jer će te vi nastaviti njihovu tradiciju i ispuniti želje svoje porodice. Oni taj brak vide kao garanciju vaše buduće sreće i bezbednosti. Međutim, vi se ne osećate baš spremni za to, želite da nastavite da studirate, da se viđate sa svojim prijateljima. Niste razmišljali o stupanju u brak ili rađanju dece. U svakom slučaju, želite da sami donesete odluku.

Zabrinuti ste da će vaši roditelji biti razočarani ako se ne pridržavate njihovih želja...

Da li odbijanjem rizikujete da izgubite svoje roditelje i da ostanete sami? Kako možete da budete odani svojoj porodici i iskreni prema sebi? Šta će da se dogodi ako kažete „Ne“?

Ova brošura će da vam pomogne da jasnije vidite stvari, da zacrtate svoj sopstveni put i da znate da postoje ljudi koji vam mogu pomoći, pružiti vam podršku i savetovati vas u pogledu vaših odluka.

BRUXELLES POUVOIRS LOCAUX
BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN

SERVICE PUBLIC RÉGIONAL DE BRUXELLES
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Service public régional de Bruxelles

Bruxelles Pouvoirs locaux

Place Saint-Lazare 2

1035 Bruxelles

www.pouvoirs-locaux.brussels

